

פרפראות

פאר

פרשת חוקת תש"פ

שכלא ישון

עבד לקונו

ויעשוהו אלוה

לא הוכנס

מש"ר לארץ

פרפראות פאר

שלא ישו עבד לקונו ויעשוהו אלוה לא הוכנס מש"ר לארץ

עמוד ו'

משך חכמה

עמוד א מפתח ענינים פרשת חוקת תש"פ

עמוד ז

על הסלע הך ויצאו מים איך הזכיר הפייטן
החובה של משה לזכות

צורת האדם דומה לצורת מטבע שהוא הסלע
וניתן להחליפו מהרש"א

עמוד ח

דרך החינוך של אהרון להשיב רבים מעוון
הוא בדרך הכבוד וכשפגש אדם רשע נתן לו
שלום

עמוד ט

דרך החינוך של רבינו הקדוש הוא בדרכו של
אהרון דרך הכבוד

דרך האתרים הפוגעים בא עמלק להלחם
בישראל וישב ממנו שבי

עמוד י

ביאור מסתכלין כלפי מעלה בספר בן יהודע

כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח
ידו ביאור בצחות

למה אסא ויהושפט לא ביערו את נחש
הנחושת וחזקיה ביערו

עמוד יא

חזקיה מסר נפשו לבאר ע"ז שלא ביערו אסא
ויהושפט

עמוד יב

בקש קהלת להיות כמשה ביאור נפלא
ממוהר"ר שאול מאמסטרדם

עמוד ב

שלא ישו עבד לקונו ויעשוהו אלוה לא הוכנס
מש"ר לארץ משך חכמה

עמוד ג

שלמה המלך בחכמתו לימדנו את הדרך אשר
נלך בה

הדברים שנעשו בזכות אברהם אבינו הם
באים בתמימות כמו בפרה אדומה

עמוד ד

ביאור בענין מטהר טמאים ומטמא טהורים
בדרך אפשר

ביאור הכתובים הבאים לומר למה לא נכנס
מש"ר לארץ ישראל

עמוד ה

השי"ת מכריח הטבע תחת כפות קצת
הצדיקים ספר העקרים

ביאור הענין שמצינו באלישע שאין לצדיק
לגזור מעצמו רק להתפלל

עמוד ו

שמחה היא הוכחה לאמונה ביאור המהר"ל
בלא האמנתם בי

שלא ישו עבד לקונו ויעשוהו אלוה לא הוכנס
מש"ר לארץ משך חכמה

קושיא בדברי חז"ל הנראין סותרין זה לזה

איתא בגמרא (ברכות ה' ע"א) **אמר רבי שמעון בן לקיש**, לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, שנאמר (תהלים ד' ה') "רגזו ואל תחטאו",

אם נצחו, מוטב, ואם לאו יעסוק בתורה, שנאמר אמרו בלבבכם,

אם נצחו, מוטב, ואם לאו, יקרא קריאת שמע, שנאמר על משכבכם,

אם נצחו, מוטב, ואם לאו יזכור לו יום המיתה, ע"כ,

וקשה, מהא דאיתא בגמרא, (קידושין ל' ע"ב) בראתי יצר הרע, ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו,

א"כ איך אמרו, **יעסוק בתורה** נצחו מוטב, **ואם לאו**, יקרא קריאת שמע, או יזכור לו יום המיתה, איך יתכן שלא ניצחו ע"י עסק התורה, הרי אמרו בראתי יצר הרע, ובראתי לו תורה תבלין,

תירוץ הקושיא שהקשינו הוא ע"י המעשה דר"ל ופירוש התפארת שלמה דבלימוד התורה יש דרגות

ביאור הדבר, שלא יקשה איך אמרו שע"י עסק התורה לא נצחו ליצר הרע, והרי אמרו, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו,

דודאי דרק ע"י עסק התורה ינצחו ליציה"ר, אבל אם לימוד התורה לא היה בשלימות כדבעי למיהוי, ולכן לא נצחו, על זה אמרו חז"ל העצה היא יקרא ק"ש, ויקבל עליו עול מלכות שמים, ואז, בתורה הנלמדת בקבלת עומ"ש בודאי ינצחו,

אך אם גם קבלת עומ"ש גם לא היתה בשלימות, ולכן לימוד התורה לא עזר לו לנצח היצר הרע, אזי יזכור לו יום המיתה, כלומר, שידמה בנפשו אדם כי ימות באהל, שמבקש את נפשו להשיבה על יום אחד לעוה"ז עוד. כמה היה משתדל בתורה ומצות ומעש"ט באותו היום שהניחוהו לשוב, ובתורה שילמד באופן זה, בודאי ינצחו ליציה"ר.

וזהו פירוש הגמרא נצחו מוטב, ואם לאו, שלא היה לימוד התורה כדבעי, אך וודאי שעסק התורה הוא זה שמצילו מיצר הרע.

הכתוב אדם כי ימות מכוון לאומז"ל לעולם ירגיז אדם ע"ד פרדר"א

כתיב (במדבר י"ט י"ד) "זאת התורה אדם כי ימות באוהל

כתב בספר **תפארת שלמה** (ריש פרשת חקת), **איתא בגמרא**, (ברכות ס"ג ע"ב), **אמר ריש לקיש**, מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה – שנאמר (במדבר י"ט י"ד) "זאת התורה אדם כי ימות באהל". אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה. ע"כ,

הנה צריך האדם, להיות חרד ולהחיש לעסוק בד"ת בעודנו בחיים חיותו בעוה"ז, ואל יאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה, לכן צריך להיות יקר בעיניו היום והשעה שהוא בעוה"ז עודנו בכחו לתקן הכל ללמוד תורה, אבל אח"כ, אם יתן כל חללי דעלמא בעד יום אחד לשוב לעוה"ז לתקן מה שעיוות אז לא יניחוהו.

המעשה בריש לקיש שפירש מחבריו שודדי ההרים

כדאיתא בפרקי דר"א (פרק מ"ג אות מ"ד) אצל **ריש לקיש**, כי ביום שנסתלק הוא מעוה"ז מתו ג"כ כל חבריו הראשונים השודדים בהרים שפירש מהם. והנה כאשר ראו בהכבוד והגדולה שנעשה לריש לקיש בגי"ע בעולם העליון עם הצדיקים, ולהם דחפו מדחי אל דחי.

ויצעקו בצר להם לאמר, מה נשתנה הוא ממנו הלא הוא עמנו היי. **וישיבו להם**, כי הוא פירש מהם לעסוק בתורה ומעש"ט, וישאלו, הניחנו גם אנחנו נשוב ונעסוק בתורה מעתה. ואמרו להם, עתה שוב אין פנאי עוד, היה לכם לחזור בתשובה בחיים חיותכם, **ע"כ בפרדר"א**,

הנה לכך אמה"כ "זאת חקת התורה", כי תעסוק בה בתשובה ותשוקה שלימה. כי תדמה בנפשך, **אדם כי ימות באהל** ויבקש את נפשו להשיבה על יום אחד לעוה"ז עוד. **כמה היה משתדל בתורה ומצות ומעש"ט באותו היום שהניחוהו לשוב**, בוודאי לא היה מניח אף רגע אחד בלי עבודה ותיקון השלימות לכל ימי חייו. **כי היום הזה הוא**, שהניחוך לשוב לעוה"ז עוד משמים כדי לעשות תשובה לפני מיתתך, כמה יקר הוא היום הזה שלא תוכל עוד להשיגו אח"כ כנ"ל. **עכ"ד התפארת שלמה**,

יש לציין כי הקושיא המעשה והביאור
כולם דברי ריש לקיש הם

ראוי לציין, כי המימרא של, **נצחו מוטב ואם לאו**, שעליה הקשינו לעיל, נאמרה ע"י **ריש לקיש**, (ברכות ה' ע"א)

וההסבר של התפארת שלמה, נאמר, על דברי **ריש לקיש**, (ברכות ס"ג ע"ב), אמר ריש לקיש, מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה – שנאמר (במדבר י"ט י"ד) **"זאת התורה אדם כי ימות באהל"**. אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה.

וגם הפרקי דרבי אליעזר, שהביא התפארת שלמה, (פרק מ"ג) שבה תירצנו את הקושיא, היה עובדא **בריש לקיש**, אי"כ גם הקושיא וגם התירוץ, הכל מריש לקיש.

* * * * *

שלמה המלך בחכמתו לימדנו
את הדרך אשר נלך בה

איתא במדרש (רבה, במדבר פרשה י"ט פסקה ג'), **כתיב** (במדבר י"ט ב') **"זאת חקת התורה"** וגו', רבי יצחק פתח, **כתיב** (קהלת ז') **"כל זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני"**, פרשה של פרה אדומה חקרתני ושאלתני ופשפשתני אמרתי אחכמה והיא רחוקה. ע"כ, **שהמע"ה לימד בכאן חכמה ודעת**, "אמרתי אחכמה", כלומר, כאשר האדם אומר לעצמו הריני רוצה להגיע אל הטהרה, העצה היא, לדעת שהיא "רחוקה ממני", וצריך לחפש אחריה, ולרצות להוסיף עוד ועוד, וזהו, **"אמרתי אחכמה, והיא רחוקה ממני"**.

* * * * *

הדברים שנעשו בזכות אברהם אבינו
הם באים בתמימות כמו בפרה אדומה

כתיב (משלי כ' ז'), **"מתהלך בתומו צדיק"**,

כתיב (בראשית י"ז א'), **"התהלך לפני והיה תמים"**,

איתא במדרש (פסיקתא רבתי פרשה י"ד) **"זאת חקת התורה"** וגו', כך פתח ר' תנחומא בר אבא,

מתהלך בתומו צדיק, זה היה אברהם,

התהלך לפני והיה תמים, א"ר אלעזר בשם ר' סימן, כל מה שעשה אברהם למלאכים, **פרע הקב"ה לבניו**,

הוא אמר (בראשית י"ח ה'), **ואקחה פת לחם**, ופרע הקדוש ברוך הוא לבניו, (שמות ט"ז ד'), **הנני ממטיר לכם לחם מן השמים**,

הוא אמר (בראשית שם ד'), **והשענו תחת העץ**, פרע הקב"ה לבניו (ויקרא כ"ג מ"ג), **כי בסוכות הושבתי את בני ישראל**,

הוא ליוה למלאכים, (בראשית שם ט"ז), **ואברהם הולך עמם לשלחם**, והקדוש ברוך הוא ליוה לבניו, (שמות י"ג כ"א), **וה' הולך לפניו יומם**,

הוא הביא לפני המלאכים מים, שנאמר (בראשית שם ד'), **יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם**, וכן (שם שם ז'), **ואל הבקר רץ אברהם**,

אמר לו הקב"ה, היא טהרתם של בניך, יהיו נותנים מן אפר פרה לתוך המים, ומזים ומטהרים, **עכ"ל הפסיקתא**,

מה שנעשה בזכות א"א מצינו בו שלימות

אפשר לומר, דכיון דנעשו הדברים הללו **בזכות אברהם אבינו**, שעליו נאמר **מתהלך בתומו צדיק**, **התהלך לפני והיה תמים**, לכן, בכל אלו הדברים שנעשו בזכותו, אנו מוצאים גם כן שיש בהם **תמימות**, כלומר שיש בהם **שלימות**,

לחם, צריך לבצוע בלחם שלם, וגם על שתי **לחם**, יבצעו **תמימים**,

סוכה, סכך ודפנות, **אתרוג לולב** צריך להיות שלם ולא חסר.

הוא ליוה למלאכים, וה' הולך לפניו וכו', כתיב ולא ימיש וברש"י שהיו משלימין יום ולילה.

אפר פרה, פרה אדומה **תמימה**.

* * * * *

כתיב (תהילים ק"ו ל"ב) "ויקציפו על מי מריבה וירע למשה בעבורם",

יש לדייק מאוד בשינוי הלשון, כתוב אחד אומר, **בגללכם**, כתוב אחר אומר **למענכם**, וכתוב אחר אומר **בעבורם**,

הלשון בגללכם מבואר, כי בניי גרמו למ"ר שלא יבוא שם, אך הלשון, **למענכם ובעבורם**, פרושו, שהיה זה לטובתם של בני ישראל, **למענם ובעבורם**, ודבר זה אינו מובן,

ביאור הענין שהיה זה לטובת בני ישראל

איתא בגמרא (סוטה ט" ע"א), דרש ר' חנינא בר פפא מאי דכתיב (תהילים ל"ג א') "רננו צדיקים בה' לישרים נאווה תהלה" אל תקרי **נאווה** תהלה אלא **נווה** תהלה זה משה, ודוד, שלא שלטו שונאיהם במעשיהם,

איתא במדרש, (מובא בפרשת דרכים, בדרוש השמיני עמוד צ"ח בד"ה עוד נקדים), אלמלא היה משה רבינו נכנס לא"י ובונה את בית המקדש, לא היה נחרב בית המקדש, ולא היתה אומה ולשון שולטת בישראל, ע"כ,

וכך כתב האור החיים (דברים פרק א' פסוק ל"ז) ואמרו עוד, שאם היה נכנס משה לארץ והיה בונה בית המקדש לא היה הבית נחרב, שאין אומה ולשון נוגעת בו,

איתא במדרש (איכ"ר ד' ט"ו) **כתיב**, (תהילים ע"ט א') מזמור לאסף אלקים באו גוים בנחלתך וגו', **מזמור** לאסף, **קינה** לאסף מבעי ליה, אלא על ששפך הקב"ה חמתו על עצים ואבנים ולא פגע בנפשות, ע"כ,

לפי זה מבואר, כי דבר זה שלא נכנס משה רבינו לארץ ישראל, זה היה מסירות נפש לטובתם של ישראל, שע"י כך לא פגע בנפשות, כי אם היה משה רבינו נכנס, והיה בונה את בית המקדש, לא היה נחרב הבית, מכיון שלא שלטו שונאיהם במעשיהם, והיה ח"ו פוגע בנפשות כאמרם ז"ל, ששפך הקב"ה חמתו על עצים ואבנים ולא פגע בנפשות,

ובכך פירשנו הלשון, למענכם ובעבורם, כי מה שלא נכנס מש"ר לארץ היה, **לטובתם למענם ובעבורם** של ישראל, (ועיין מלבי"ם דברים ג' כ"ו).

ביאור בענין מטהר טמאים ומטמא טהורים בדרך אפשר

איתא במדרש (פסיקתא רבתי פרשה י"ד), הוא הביא לפני המלאכים מים שנאמר (בראשית שם ד'), יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם, וכן (שם שם ז'), ואל הבקר רץ אברהם,

אמר לו הקב"ה, היא טהרתם של בניך, יהיו נותנים מן אפר פרה לתוך המים, ומזים ומטהרים, ע"כ

א"ל בענין מטהר טמאים ומטמא טהורים

המים הם סימן לטהרה, ככתוב וזרקתי עליכם מים טהורים, **ובעלי חיים, הם סימן טומאה**, כגון עשיית העגל בדמות בעל חי, או לעובדי ע"ז כמו במצרים.

וכאשר מערבנים חלק מטהר עם חלק מטמא, חלק המים מטהר את הטמאים, וחלק הבעל חי מטמא טהורים, ולפיכך מטהר טמאים, ומטמא טהורים, (שוב מצאתי כי בכלי יקר במדבר פרק י"ט פסוק כ"א, כתב בדומה לפירוש הנ"ל, אך ביתר טעם ודעת).

* * * * *

ביאור הכתובים הבאים לומר למה לא נכנס מש"ר לארץ ישראל

כתיב (במדבר כ" י"ב), "וויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל, לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם", ביאור הכתוב **בספר העקרים ובמהר"ל**, ראה להלן,

כתיב (דברים ד' כ"א) "וה' התאנף בי על דבריכם וישבע לבלתי עברי את הירדן ולבלתי בא אל הארץ הטובה", ביאור הכתוב **במשך חכמה**, ראה להלן,

אך יש לבאר הלשון בגללכם למענכם ובעבורם

כתיב (דברים א' ל"ז) "גם בי התאנף ה' בגללכם לאמר גם אתה לא תבא שם",

כתיב (דברים ג' כ"ו) "ויתעבר ה' בי למענכם ולא שמע אלי וגו', כי לא תעבר את הירדן הזה",

* * * * *

מתפשט אמונתו בעם שעושה הקב"ה רצונו של צדיק הראוי לכך.

* * * * *

ביאור הענין שמצינו באלישע שאין לצדיק לגזור מעצמו רק להתפלל

כתיב (מלכים ב' פרק ד' י"ב) "ויאמר אל גחזי נערו קרא לשונמית הזאת ויקרא לה ותעמד לפניו"

"ויאמר למועד הזה כעת חיה את חבקת בן",

"וישאהו ויביאהו אל אמו וישב על ברכיה עד הצהרים וימת",

"וה' העלים ממני ולא הגיד לי",

איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק ל"ג) **אמרה האשה לבעלה**, נעשה נא עלית קיר קטנה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה וכל פעם שהוא עובר יסור שם אל העליה שני ויהי היום ויבא שמה,

קרא לשונמית, שני "ויאמר קרא לה", ויקרא לה ותעמוד בפתח, אמר לה **למועד הזה כעת חיה את חובקת בן** מפרי מיעידך, אמרה לו אדוני זקן מאד וחדלה ממני אורח נשים ואי אפשר לעשות הדבר הזה אל אדוני, איש האלוקים אל תכזב בשפחתך,

ר' זכריה אומר, רצון יראיו יעשה, עשה הקב"ה רצונו של נביא והרתה וילדה, וגדל הנער ויצא לו לפוגת נפש לראות בקוצרים וקראו אסון ומת, שני ויהי היום ויצא אל אביו אל הקוצרים וימת, הלכה האשה להר הכרמל ונפלה פניה רצפה לפני אלישע ואמרה הלואי שיהיה כלי ריקם אלא שנתמלא ונשפך,

אמר הנביא כל דבר שהקב"ה עושה הוא מגיד לי וזה הדבר העלים ממני ולא אמר לי, לקח את המשענת אשר בידו ונתן לגחזי ולא עלתה בידו, עד שהלך הוא ברגליו ונתן פיו על פיו ועיניו על עיניו והתחיל מתפלל לפני הקב"ה ואומר לפניו רבון כל העולמים כשם שעשית נסים ע"י אדני אליהו והחיה את המת כך יחיה הנער הזה ונעתר לו הב"ה, ע"כ בפדר"א,

השי"ת מכריח הטבע תחת כפות קצת הצדיקים ספר העקרים

ביאור יען לא האמנתם בספר העיקרים

בספר העיקרים (מאמר רביעי פרק כ"ב), **כתב**, הרבה נבוכו המפרשים בביאור החטא במי מריבה, ומביא דברי הרמב"ם והרמב"ן והקשה בדבריהם,

וכך כתב, ומה שיראה לי בזה הוא, שהיה בענין ההוא מעוט אמונה, כמו שאמר הכתוב יען לא האמנתם בי וגו', שעקר גדול אל התורה ושורש האמונה הוא השי"ת מכריח הטבע תחת כפות רגלי המאמינים, ונמצא זה בקצת הצדיקים, שהטבע משתנה על פי הצדיקים כפי מה שירצו, וכל שכן על פי הנביאים שהיו הניסים מתחדשים על ידם ככל היוצא מפיהם,

ומי שיספק, שהשם יתברך לא ישלים רצון הנביא או הצדיק הראוי לכך, הנה הוא כמטיל ספק בתורה ושורש משרשיה, וכל שכן כשיראו הנביא עצמו שנתנה תורה על ידו שאינו נשען על האמונה הזאת, **לגזור אומר ולדבר דבר כנגד הטבע לשנות ממנהגו**, וזה בלי ספק גורם לחילול השם ולהטיל ספק באמונה, וע"ז אמר יען לא האמנתם בי, כי כששאלו המים, אלו היה משה ואהרון גוזרים שיבקע הצור ויזובו המים, היה השי"ת בלי ספק מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים והיה השי"ת נקדש בזה לעיני כל העם,

ובעבור שלא עשו כן משה ואהרון, אבל באו מפני הקהל כאלו אין להם עצה מה לעשות היה זה חלול השם וגורם מעוט אמונה בו ובתורתו לרואים, ולפיכך אמר **לא האמנתם בי**, שאלו הייתם מאמינים הייתם גוזרים על הטבע שישתנה כדי שיתקדש שמי על ידיכם, שיראו הכל שאני מקיים דברי עבדי ועצת מלאכי אשלים,

והם עליהם השלום אע"פ שעשו זה לרוב ענותנותם שלא היו רוצים ליטול עטרה לעצמן מבלי צווי מה', מכל מקום נחשב להם לעון ולמעוט אמונה, עכ"ל ספר העקרים,

הצדיק גוזר מדעתו והקב"ה עושה רצון צדיק

מבואר בדבריו, שהיו צריכים משה ואהרון לגזור על הסלע מבלי צווי מה', שיוציא מים, ולהאמין שהשי"ת עושה רצון צדיק, והיה

ואז היה שמו מקודש לעיניהם על ידי האמונה.

וזהו שאמר "יען אשר לא האמנתם בי, להקדישני", כלומר, היה לכם להתחזק באמונה. ואם עשיתם זה לא היה לכם לכעוס, כי האמונה מביא לידי שירה ושמחה, ומשה הכה פעמים דרך כעס,

ולא שהיה החטא להם הכעס בעצמו, רק שהכעס הזה מורה שחטא משה באמונה, ופירוש זה אמת ונכון מאוד והבן הדברים,

עוד כתב שם המהר"ל, שהמאמין נמשך אחר השם יתברך בשמחה כמו שהתבאר, וזה הפירוש האמתי וברור הוא עד מאוד, ואין כאן ספק. והוא בעצמו ענין האמונה כמו שאמרנו כי האמונה בו יתברך מחדש שמחה. וכדי שיהיה הכל דרך שמחה המורה על האמונה, יהיה מדבר משה אל הסלע ויהיה הסלע נמשך אל רצון בוראו מעצמו. ומשה עשה הכל דרך כעס, והיה כועס ואמר שמעו נא המורים,

גם הכה הסלע, עד שהיה הסלע נמשך אל דבר השם ית' בכח, ועל ידי זה אין מחדש אמונה, כי אין אמונה רק שיהיה הכל דרך רצון ושמחה, והבן הדברים אשר התבארו לך מענין האמונה,

* * * * *

שלא ישוו עבד לקונו ויעשוהו אלוה לא הוכנס מש"ר לארץ משך חכמה

כתב המשך חכמה (פרשת ואתחנן דברים ד' ט"ו-כ"א) **כתיב** "וה' התאנף בי על דבריכם וישבע לבלתי עברי את הירדן ולבלתי בא אל הארץ הטובה אשר ה' אלקיך נתן לך נחלה"

התכת הכתובים נראה, כי אחד מן הסבות אשר בגללן היה ברצון הגוזר שימות משה במדבר, היה בשביל "כי זה משה האיש"

הוציא מים מצור חלמיש (במדבר חוקת),

פירש כל ימי היותו במדבר מאשה,

"לחם לא אכל ומים לא שתה" (שמות לד, כח),

נתן להם לחם מן השמים (שמות טז),

הרג מלכי האמורי (במדבר חוקת),

כתב הרד"ל (פרק ל"ג אות ל"ו) **רצון יראוי יעשה, עשה הקב"ה רצונו של נביא, מפני, שלא נתפרש בכתוב שביקש אלישע רחמים מלפני ה' בזה, ושאמר לה כן בשם ה',**

מפני שעשה על דעת עצמו יש מקום לומר שלכן ה' העלים ממנו

כתב הרד"ל, ואולי מקום לומר, מכיון שאלישע מדעתו אמר זה, וה' עשה רצונו, ולא דרש מלפני ה' בזה, לכן אח"כ כשמת הנער העלים ה' הדבר ממנו, והיה זה לו לעונש,

ורק בתחיה זו, מפורש במקרא שהתפלל אל ה', (מלכים ב ד' ל"ג) **ויבא ויסגר הדלת בעד שניהם ויתפלל אל ה'. עכ"ד הרד"ל.**

אפשר לומר, כי דברי הרד"ל שאמר שה' העלים ממני היה משום שגזר מעצמו ולא התפלל, אינם סותרים לדברי בעל העקרים שהיה להם למשה ואהרון לגזור מעצמם, דיש לחלק, דכיוון דמפתח של חיות אינו נמסר לאף אחד, לכן בהבטחת את חבקת בן, היה עליו להתפלל.

* * * * *

שמחה היא הוכחה לאמונה ביאור המהר"ל בלא האמנתם בי

כתב המהר"ל (גבורות השם פרק ז') **וז"ל**, והנה אדון כל הנביאים השלם בתכלית השלימות שלא היה ולא יהיה כמוהו, בא אליו מכשול זה שנאמר (במדבר כ') **"יען אשר לא האמנתם בי"**.

ופירוש זה, כאשר אמר משה "שמעו נא המורים" דרך כעס, וכן מה שהכה הצור פעמים, הכל דרך כעס, ודבר זה לא היה ראוי לו, כי מאחר שעשה הקדוש ברוך הוא נס, ראוי היה לו להתחזק ולהתגבר באמונה בהקדוש ברוך הוא.

ואם היה מתחזק ומתגבר באמונה, היה מתחדש לו השמחה, לא לעשות דרך כעס. וזהו "אשר לא האמנתם", שהיה ראוי למשה להיות חזק באמונתו, ואם היה חזק באמונתו בהקדוש ברוך הוא היה נוטה אל מעלה נבדלת, והיה עושה בשמחה ולא היה מתפעל לכעוס, ואז היה זה קדושה לעיני ישראל, שהיה משה ואהרן מראים האמונה בו יתברך,

בקע ים סוף (שמות בשלח).

אשר לזאת כל ימי חיי בני גילו, אשר זכרוהו מנוער, ודימו במחשבתם כי המה היו בסוגו ובמעלתו, והוסיפו להתקנא בו ואמרו (במדבר טז, ג) "כי כל העדה כולם קדושים... ומדוע תתנשאו" וכו', והביטו אחרי משה להטיל דופי במעלליו, לא חששה התורה כלל.

אמנם אחרי מות כל הדור ההוא, המלינים והמתרעמים - תמו ונכרתו, אז אנשי דור חדש, אשר מנוער יזכור רק מפעולות משה **הבלתי טבעיים**, אשר כל מערכות הטבע נקרעו בשבילו, ובפרט בעת היותם נערים, לא נחקק בלבם ליחס זה אל השם ית' אשר משה קורא בשמו ומדבר אליו תמיד,

חששה החכמה העליונה, פן בבואו לארץ ישראל ייחסו אליו כי הוא אלוה, והוא ענין בלתי טבעי - שמין אנושי צועד על כל מערכות הטבע, ויתבטל בלבבם הרגש האמונה האמיתית בהשי"ת, ולו יעבדו וישתחוו.

וכבר נתעוררו רבותינו במדרש (במדבר רבה פרשת חוקת יט - יב) "וידבר העם באלקים ובמשה" - השוו עבד לקונו. ולכן הסבה שמתו ישראל במדבר, ויקום דור חדש, זאת היא הסיבה למיתת משה!

לכן, כאשר צוה על עבודה זרה אמר "והי התאנף בי על דבריכם וישבע לבלתי עברי את הירדן ולבלתי בוא אל הארץ" וכו'. כי רק "על דבריכם" - שלא תחטאו ולא תקדישו אותי, נשבע לבלתי עברי וכו'. התבונן איך חשש המקום שלא יעבדו למי שאינו השי"ת, כן נראה תוכן כוונת הכתוב למעיין, עכ"ד המשך חכמה.

* * * * *

על הסלע הך ויצאו מים איך הזכיר הפייטן החובה של משה לזכות

בתפילת גשם, זכור משוי בתיבת גמא מן המים. נמו דלה דלה והשקה צאן מים. סגולת עת צמאו למים. על הסלע הך ויצאו מים, בצדקו חון חשרת מים,

וקשה, למה היה מזכיר הפייטן את הכאת הסלע לזכות כמו שאמר, בצדקו חון חשרת מים, ולכאורה היה זה לחובה ולא לזכות,

אלא צריך לומר, לפי ההסבר שהסברנו לעיל, שזה שמשה רבינו לא הכניסם לארץ, היה לזכותם של ישראל, ממילא, הגורם לכך, שהוא הכאת הסלע, גם היה לזכותם של ישראל, ולזה הזכיר הפייטן, זכותו הגדולה של משה רבינו, שמסר נפשו בשביל כלל ישראל, "על הסלע הך ויצאו מים"

* * * * *

צורת האדם דומה לצורת מטבע שהוא הסלע וניתן להחליפו מהרש"א

איתא בגמרא (סנהדרין ל"ד ע"א) דבי רבי ישמעאל תנא, **כתיב** (ירמיהו כ"ג כ"ט), **הלוא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפצץ סלע**, מה פטיש זה מתחלק לכמה ניצוצות - אף מקרא אחד יוצא לכמה טעמים.

כתב המהרש"א (סנהדרין ל"ד ע"א ד"ה מה פטיש), לאחר הדיוקים שדייק המהרש"א, עיי"ש, כתב, יש לפרש זה **דסלע** הוא מלשון חכמים, **סלע** שהוא **מטבע** שהיא ג"כ **ממתכת**, וברזל,

ודימה בפרק קמא דקידושין (ל' ע"ב) **את האדם בצורתו** אם טוב ואם רע **לצורת סלע**, כי כמו שהסלע הישנה ממלך ראשון שנפסלה, לא נפסל רק, צורתה הישנה, והאש מתיך אותה והפטיש מפוצץ אותה, לתת לה צורה חדשה וטובה היוצאת,

כן צורת האדם שהיה לו צורה נפסלת רעה **ממלך הראשון הזקן** שהוא יצר הרע הנה על ידי האש התורה שהיא כתובה לפניו באש כו' מתיך ומבטל ממנו צורה הראשונה,

ועל דרך זה דימה אותו ג"כ לפטיש שהוא מפוצץ הסלע ונותן לו צורה חדשה, כן ד"ת נותנין לאדם הנפסל בצורתו, צורה טובה ורוח חדש שהוא היצר טוב, ועל זה מביא שם כל האי קרא כי הנה כה דברי כאש וכפטיש וגוי **שדימה התורה לאש ולפטיש להחזיר לאדם צורה ורוח חדשה כמו האש והפטיש לסלע**, עכ"ל המהרש"א.

ע"ד זה אפשר לפרש, אל הסלע הך, פירוש, סלע שהוא מטבע, כאשר אתה רוצה לבטל את צורתו ולתת לו צורה אחרת, יש להכות ולבטל את הצורה,

"בריתי היתה אתו החיים והשלום" זה אהרן
שהיה רודף שלום בישראל,

"בשלום ובמישור הלך אתי". ר' מאיר אומר
מה תלמוד לומר "ורבים השיב מעון" מלמד,
שהיה אהרן מהלך, אם פגע בו אדם רע או
רשע נתן לו שאלת שלום,

למחר בקש אותו האיש לילך ולעבור עבירה,
אמר, אוי לי, איך אשא עיני ואראה את אהרן,
בושתי ממנו שנתן לי שלום, נמצא אותו האיש
נמנע מלילך לעבור עבירה, שנאמר (במדבר כ'
כ"ט) "ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית
ישראל", ע"כ,

דרך החינוך שיש ללמוד מאהרון הכהן

דרך החינוך שיש ללמוד מאהרון הכהן, הוא
דרך של נתינת כבוד לתלמיד,

כתיב (מלאכי פרק ב' ו') "תורת אמת היתה
בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו"

איתא במדרש (ילקוט שמעוני מלאכי רמז תקפ"ח)
ר' יהודה אומר, "תורת אמת היתה בפיהו"

אלו דברים ששמע מרבו, "ועולה לא נמצא
בשפתיו" אלו דברים שלא שמע מרבו.

ביאור דברי המדרש בדרך החינוך

אפשר לפרש דברי המדרש, הדברים שישמע
התלמיד מרבו, הם, "תורת אמת היתה
בפיהו", כלומר, שכך ישמע התלמיד מרבו,
אלה הדברים שאתה אומר הם דברים נכונים
ותורת אמת, וזהו "תורת אמת היתה בפיהו"
אלו דברים ששמע מרבו,

"ועולה לא נמצא בשפתיו" אלו דברים שלא
שמע מרבו. כלומר, שהתלמיד לא שמע מרבו
למה אתה עושה עולה, "ועולה לא נמצא
בשפתיו", אלו דברים שלא שמע התלמיד מפי
רבו,

מבואר מכך, כי דרך הכבוד שהרב נותן
לתלמיד היא המביאה את התלמיד לרצות
להתעלות, וזו היא דרכו של אהרון, כדאיתא
בגמרא כדלקמן,

לפי"ז אפשר לפרש דברי המדרש מת אהרון
נסתלקו ענני כבוד, הוא רמז שנסתלק הכבוד

וע"ד המהרש"א שהאדם, הוא סלע שהוא
מטבע, ורוצה לבטל את צורת המלך זקן
וכסיל, ע"י שיכה בו לבטל את היצה"ר, יצאו
מים שהם תורה, וזהו על הסלע הך ויצאו
מים,

יש לבאר דברי המהרש"א בדרך גימטריא

כתב המהרש"א (מובא לעיל) **סלע** הוא **מטבע**
ודימה בפרק קמא דקידושין (ל' ע"ב) **את**
האדם בצורתו אם טוב ואם רע **לצורת סלע**,
יש להוסיף בדבריו,

כי האדם עץ השדה, עץ בגי' 160

סלע בגי' 160

כסף הוא מטבע, כסף בגי' 160.

* * * * *

דרך החינוך של אהרון להשיב רבים מעוון הוא בדרך הכבוד וכשפגש אדם רשע נתן לו שלום

כתיב (במדבר כ"א א') "וישמע הכנעני מלך
ערד" כתב רש"י (מגמרא ראש השנה ג' ע"א) מה
שמועה שמע, "שמע שמת אהרון, ונסתלקו ענני
כבוד",

איתא בגמרא, (תענית ט' ע"א) שלשה פרנסים
טובים עמדו לישראל, אלו הן, משה ואהרן
ומרים, ושלש מתנות טובות ניתנו על ידם,
ואלו הן באר, וענן, ומן, באר בזכות מרים,
עמוד ענן בזכות אהרון, מן בזכות משה, **מת**
אהרון נסתלקו ענני כבוד, ע"כ,

איתא במשנה, (אבות פרק א') הלל אומר, הוי
מתלמידיו של אהרון, אוהב שלום ורודף שלום,
אוהב את הבריות ומקרבן לתורה,

דרך הקירוב של אהרון הכהן היה בדרך ה"כבוד" שנתן גם לאדם רע או רשע

כתיב (מלאכי פרק ב' ו') "תורת אמת היתה
בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום
ובמישור הלך אתי **ורבים השיב מעון**" כי
שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי
מלאך ה' צבקות הוא",

איתא במדרש (ילקוט שמעוני מלאכי רמז תקפ"ח)

שהיה אהרון הכהן מכבד לכל אחד ואחד, גם לאדם רשע.

* * * * *

דרך החינוך של רבינו הקדוש הוא בדרכו של אהרון דרך הכבוד

איתא בגמרא (בבא מציעא דף פה עמוד א) רבי איקלע לאתריה דרבי אלעזר ברבי שמעון, אמר להם, יש לו בן לאותו צדיק, (האם יש בן לרבי אלעזר בן רבי שמעון בר יוחאי) אמרו לו, יש לו בן, אבל הוא עובר עבירות, ואינו רוצה להישאר בתורה ומצוות,

אתייה, (לקחו רבינו הקדוש למקומו), אסמכיה ברבי, (והסמיק אותו שיקרא רבי) ואשלמיה (ומסר אותו לטיפולו של) רבי שמעון בן איסי בן לקוניא, אחוה דאמיה, (אחי אמו של אותו נער, כלומר גיסו של רבי אלעזר ברבי שמעון) כל יומא הוה אמר, לקרייתא אנא איזיל, (כל יום היה אומר הנער, איני רוצה להיות כאן בישיבה, אני חוזר לעירי, ולמעשי),

אמר ליה, (רבי שמעון בן איסי), חכים עבדו יתך, וגולתא דדהבא פרסו עלך, ורבי קרו לך, (הכריזו עליך שאתה חכם, וכתר זהב פרסו עליך,

וקראו לך רבי, ואחרי כל הכבוד הזה שנותנים לך), ואת אמרת לקרייתא אנא איזיל, (אתה אומר שאתה רוצה לעזוב את הכל ולחזור לעירך),

אמר ליה, מומי, עזובה דא (בשבועה, אני עוזב הכל ונשאר בישיבה), כי גדל אתא יתיב במתיבתא דרבי, (כשגדל רבי יוסי בנו של רבי אלעזר ברבי שמעון, הגיע לישיבתו של רבינו הקדוש) שמעיה לקליה, אמר, הא קלא דמי לקליה דרבי אלעזר ברבי שמעון, (כששמע רבינו הקדוש את קול הנער, אמר, הקול הזה דומה לקולו של רבי אלעזר ברבי שמעון)

אמרו ליה, בריה הוא (בנו הוא) קרי עליה, (משלי י"א לו) "פרי צדיק עץ חיים ולקח נפשות חכם".

"פרי צדיק עץ חיים" - זה רבי יוסי ברבי אלעזר ברבי שמעון,

"ולקח נפשות חכם" - זה רבי שמעון בן איסי בן לקוניא, ע"כ,

לוקח נפשות חכם ביאר המהרש"א אלו הדורות הבאים

כתב המהרש"א, (בבא מציעא דף פה עמוד א) מה שקרא עליו לוקח נפשות בלשון רבים, והרי נפש אחת היתה, לומר לך, כי הצלת נפש יחידה, מצילה את הדורות הבאים אחריו, ללכת בדרך ה', ועל ידי שנעשה בעל תורה מתקיים בו לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך גם נפשות שיבואו ממנו יהיו כמוהם, ע"כ,

עוד נראה לי לפרש מהו לוקח נפשות חכם

מה שקרא עליו לוקח נפשות בלשון רבים, לומר, כי מי שהוא לוקח נפשות, כלומר רוצה להציל נפשות, צריך להיות חכם, לדעת איך לקחת הנפש,

* * * * *

דרך האתרים הפוגעים בא עמלק להלחם בישראל וישב ממנו שבי

ליכא מילתא דלא רמיזא באורייתא

כתיב, (במדבר כ"א א') "וישמע הכנעני מלך ערד ישב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל וישב ממנו שבי",

מלך הכנעני זה עמלק ששינה בגדיו ולשונו

איתא במדרש (תנחומא חקת פרק י"ח) ומי הי' מלך ערד, זה עמלק שני' (במדבר י"ג כ"ט) "עמלק יושב בארץ הנגב",

כתבו התוספות (רי"ה ג' ע"א) ד"ה "וישמע הכנעני מלך ערד", במדרש אמרינו, דהיינו עמלק, כמו שיסד הפייט בפרשת "זכור את אשר עשה לך עמלק",

"זכור יושב הנגב", זכור את עמלק שישב בארץ הנגב,

"בלי עול כערד", בלי שום עול כחמור במדבר,

"כסות ולשון שנה", במות אהרון שינה את מלבושו ולשונו להיות ככנענים,

"היות מלך ערד", למען יחשבו שהוא ממלכי כנען, ויטעו ישראל בתפילתם, ויתפללו למפלת כנען ולא לעמלק,

שוברות מלחמה? אלא לומר לך: כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה, ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים - היו מתגברים, ואם לאו - היו נופלים.

כיוצא בדבר אתה אומר (במדבר כ"א ח') "עשה לך שרף ושים אתו על נס והיה כל הנשוד וראה אתו וחי", וכי נחש ממית או נחש מחיה? אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאין, ואם לאו היו נימוקים.

ביאור בצחות כאשר ירים משה

והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק, וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עליה ואהרן וחור תמכו בידיו מזה אחד ומזה אחד

יש לפרש, כאשר ירים משה ידו, ותמכו בו אחד ואחד הם 13 ו13 ביחד הם שם הויה, ואז גבר ישראל,

וכאשר יניח ידו, כלומר כאשר תפחית מירים שהוא בגימטריא 260, את המספר של ידו

שהם 20, יתקבל המספר 240, שזה מספר עמלק, ולכן וגבר עמלק

* * * * *

למה אסא ויהושפט לא ביערו את נחש הנחשת וחזקיה ביערו

כתיב (במדבר כ"א ט') "ויעש משה נחש נחשת וישמהו על הנס והיה אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי",

כתיב, (מלכים ב' י"ח ד') (בחזקיהו המלך) "הוא הסיר את הבמות ושבר את המצבת וכתת את האשרה וכתת נחש הנחשת אשר עשה משה, כי עד הימים ההמה היו בני ישראל מקטרים לו ויקרא לו נחשתן"

איתא בגמרא, (חולין ו' ב') אפשר בא אסא ולא ביערו בא יהושפט ולא ביערו והלא כל עבודה זרה שבעולם אסא ויהושפט ביערו,

אלא מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו, פירש"י להתגדר בו, ע"כ

"לשבות שבי מרד וחרד", בא להילחם ומיהר לתפוס מהם שבי, עכ"ד התוס', עיין רש"י במדבר כא א, עיין מהרש"א ר"ה ג, ערוך לנר, מתיבתא ביאורי התוס' ר"ה ג,

השבי שלקח עמלק מבני ישראל הוא דרך ה"אתרים"

יש לרמז, כי מלחמתו של עמלק ורצונו לקחת בשבי נפשות ישראל טהורות, ולהורידם לבאר שחת, וכששמע עמלק כי בא ישראל דרך ה**אתרים**, וברמז ומליצת לשון, הכונה דרך ה**אתרים** המשחיתים,

על ידי זה, וישב ממנו שבי, לקח בשבי נפשות ישראל, רחמנא ליצלן, וזהו "כי בא ישראל דרך ה**אתרים** וילחם בישראל וישב ממנו שבי". כאשר בני ישראל באים דרך ה**אתרים** הטמאים, יכול עמלק לשבות מהם.

* * * * *

ביאור מסתכלין כלפי מעלה בספר בן יהוידע

איתא בגמרא (ר"ה כ"ט ע"א) וכי נחש ממית או מחיה, אלא בזמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים, היו מתרפאים, ע"כ,

כתב בספר בן יהוידע (ראש השנה כ"ט ע"א) **נראה לי בס"ד**, למעלה מאותיות שר"ף יש אותיות קר"ע, שהוא שם המסוגל לקרוע גזר דין, ורמוז בסופי תבות אור זרוע לצדיק, (תהלים צ"ג י"א), והוא ראשי תיבות קבל רנת עמד,

וזה שאמרו על זה מסתכלין כלפי מעלה, רצונו לומר, למעלה מן אותיות שר"ף, דקאי עלה, שהוא שם קר"ע להמשיך להם כח משם, אז היו מתרפאין, עכ"ל

* * * * *

כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו ביאור בצחות

איתא בגמרא (ראש השנה כ"ט ע"א) כתיב (שמות י"ז י"א) "והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל", וכי ידיו של משה עושות מלחמה או

כתב הרד"ק, וחזקיהו ראה לבער אותו כשביער הע"ג, כי בימי אחז אביו היו עובדים לו כמו לע"ג, אע"פ שהטובים היו זוכרים בו הנס, אמר, טוב לבער אותו וישכח הנס, מלהניחו ויטעו בני ישראל היום או מחר אחריו,

עוד כתב הרד"ק ורבותינו ז"ל אמרו, אפשר בא אסא ולא בערו בא יהושפט ולא בערו והלא כל עבודת גלולים שבארץ יהודה אסא ויהושפט ביערום אלא מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו, **עכ"ל הרד"ק,**

מבואר בדברי הרד"ק, כי הטעם שאסא ויהושפט לא ביערוהו, הוא **משום שבזמנם לא עבדו ע"ג לנחש הנחושת,** ודברי רז"ל לחוד, ודברי הרד"ק לחוד.

רש"י בשיטת הרד"ק והב"ח שינה הגירסא

איתא בגמרא, (עבודה זרה מ"ד ע"א) והלא כבר נאמר "וכתת נחש נחשת", כתב רש"י **כי בימים ההמה בית ישראל מקטרין לו,**

מבואר בדברי רש"י כי רק בימים ההמה היו עובדים לו, אך הב"ח מגיה"ה על הגליון **עד** הימים ההמה, ואפשר שרש"י היה בדעת הרד"ק כי בימים שלפני חזקיה לא עבדו לנחש הנחושת ולכן לא ביערוהו אסף ויהושפט. והב"ח שינה דבריו,

* * * * *

חזקיה מסר נפשו לבאר ע"ז שלא ביערו אסא ויהושפט

יש לשאול, לדברי התוס' שאסא ויהושפט לא ביערו את נחש הנחשת אע"פ שהיו עובדים אותם בזמניהם משום שיראו לבער דבר שעשה משה עפ"י הדיבור, א"כ למה לא היה ירא חזקיהו המלך לבער מה שעשה משה עפ"י הדיבור,

חזקיה מסר נפשו לבאר ע"ז אע"פ שלא ביערו אסא ויהושפט

יש ליישב, עפ"י הא דאיתא בגמרא (סנהדרין ס"ג ע"ב) **כתיב** (ירמיה י"ז ב') "כזכר בניהם מזבחותם וגו'", אמר רבי אלעזר, כאדם שיש

איתא בגמרא, (שבת נ"ו ע"ב), **כתיב** (מלכים ב' כ"ג י"ג), "ואת הבמות אשר על פני ירושלים אשר מימין להר המשחה ביער יאשיהו" אפשר **בא אסא ולא ביערום, יהושפט ולא ביערום,** עד שבא יאשיה וביערם, והלא כל עבודה זרה שבארץ ישראל אסא ויהושפט ביערום,

כתבו התוספות (שבת נ"ו ע"ב ד"ה מה אחרונים), לא שייך למימר הכא מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו כדאמר בפ"ק דחולין (דף ז.ו.) גבי נחש נחשת שביער חזקיה דהתם לא ביערוהו אבותיו שהיו יראים לבערו לפי שעשאו משה על פי הדבור, וכ"כ התוס' חולין ז' ע"א ד"ה אלא מקום,

כתב הרד"ק (מלכים ב' י"ח ד') "כי עד הימים ההמה היו בני ישראל מקטריים לו" מעת שהרעו מלכי יהודה וטעו ישראל אחר ע"ג, עד הימים ההמה שמלך חזקיהו היו בני ישראל מקטריים לו, כיון שמצאו כתוב (במדבר כ"א ח') "וראה אותו וחיי" היו חושבים, כי טוב הוא להיות אמצעי, ולעבוד אותו, והיה מונח מימות משה, זה הנחש לזכרון הנס, כמו צנצנת המן, ואסא ויהושפט שלא בערוהו כאשר בערו שאר הע"ג, מפני שלא מצאו כשמלכו שהיו עובדין ומקטריים לזה הנחש, והיו מניחים אותו לזכרון הנס,

אסא ויהושפט שלא ביערו את נחש הנחושת

לדברי הגמרא, משום מקום הניחו לו אבותיו להתגדר בו,

לדברי התוספות, לא ביערוהו אבותיו שהיו יראים לבערו לפי שעשאו משה על פי הדבור,

לביאור הרד"ק, מפני שלא מצאו כשמלכו שהיו עובדין ומקטריים לזה הנחש,

יש להבין, אם עבדו לנחש הנחושת בזמן אסא ויהושפט, האם בשביל להתגדר בו מותר להשאיר ע"ז, ואם לא עבדו בזמן אסא ויהושפט, כביאור הרד"ק, למה צריך להגיע למקום הניחו לו אבותיו,

לדברי התוספות שלא ביערוהו שהיו יראים לבערו לפי שעשאו משה על פי הדבור, א"כ למה לא חשש חזקיה לבערו,

ביאור נפלא מבנין אריאל מהו וכתוב יושר

אמרתי לפי המדרש ילקוט, לך אני מגלה
טעמי פרה, אבל לאחרים חוקה, הרי שנתגלו
טעמי פרה למשה, אבל שלמה אמר אמרתי
אחכמה והיא רחוקה,

ראיתי בספר, שיש רמז בפסוק, "ולקחו
ל'טמא מ'עפר ש'רפת ה'חטאת", ר"ת
למש"ה, להורות, שנגלו טעמי פרה למשה,

אמנם, זה הרמז עצמו יכול להורות ג"כ על
שלמ"ה, שהוא גם ר"ת ל'טמא מ'עפר
ש'רפת ה'פרה, אבל ההפרש בין זה לזה,
דאותיות למש"ה רמוזים בראשי תיבות,
ל'טמא מ'עפר ש'רפת ה'חטאת,

על הסדר ביושר, אבל אותיות שלמ"ה
רמוזים בר"ת הללו, שלא כסדרן,

זהו שאמרו, בקש קהלת להיות כמשה,
שיתגלו גם אליו טעמי פרה, לפי שהיה סבור,
כמו שנרמזו אותיות הללו למש"ה,

כך נרמזו גם אותיות שלמ"ה, לכך רצה
לידע טעמי פרה, יצאה בת קול, וכתב יושר
דברי אמת, דאותיות למש"ה הם רמוזים
בר"ת הללו, ביושר, משא"כ אותיות
שלמ"ה, עכ"ל. בספר בנין אריאל.

(מובא בספר תורת החיד"א אות י"ד מהספר פני דוד
בשם רבני אשכנז, וכונתו לרבי שאול מאמשטרדם,
בעל בנין אריאל).

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון ניתן לפנות אל
"מכון פאר"

רח' חזון איש 2 בני ברק פקס 03-6161777

מייל y0527616166@gmail.com

נייד 0527-616166

לו געגועין על בנו, פירש רש"י כזכור בניהם
דומה להם זכירת מזבחותם ואשריהם,

ואיתא בגמרא (סנהדרין ס"ג ע"ב) כתיב (מלכים
ב' י"ז ל"א) "והספרים שורפים את בניהם
באש לאדרמלך ואף חזקיה מלך יהודה ביקש
אביו לעשות לו כן, אלא שסכתו אמו
סלמנדרא. ע"כ,

לפי"ז יש לבאר, דחזקיה ידע כי עובדי הע"ז
דבוקים בהם כאל בניהם, כאומרז"ל כזכור
בניהם מזבחותם, א"כ לא יפגע העובד בבנו
בשביל הע"ז,

אך כאשר ראה חזקיה שאביו כבר הגיע רח"ל
לטירוף של מסירות נפש לע"ז, שמוכן לשרוף
את בנו יחידו, (כרש"י בסנהדרין) באש בשביל
הע"ז, בא גם הוא בגדר מסי"נ, לבער נחש
הנחשת וגם אם אבותיו היו יראים לשרפו,
וגם אם יעבור עליו מה.

וכבר מצינו מסי"נ בדרכו של חזקיהו, כאשר
נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר, כל מי
שאינו עוסק בתורה ידקר, (סנהדרין צ"ד ע"א)

לפיכך, גם אם קודמיו לא רצו לבערו, הלך
הוא וביערו.

* * * * *

בקש קהלת להיות כמשה ביאור נפלא ממוהר"ר שאול מאמשטרדם

כתיב (במדבר י"ט י"ז), "ולקחו לטמא מעפר
שרפת החטאת, ונתן עליו מים חיים אל כלי",

כתיב (קהלת י"ב י") "בקש קהלת למצא דברי
חפץ וכתוב ישר דברי אמת",

כתב בספר בנין אריאל מאת מוה"ר רבי שאול
אב"ד אמסטורדס, וכך כתב (פרשת חוקת, ד"ה
מסכת ר"ה), איתא בגמרא (ר"ה כ"א ע"ב) "בקש
קהלת למצוא דברי חפץ", בקש קהלת להיות
כמשה, יצתה בת קול ואמרה לו "וכתוב יושר
דברי אמת, והוא תמוה,